

40 осіб. [3]. У період «перебудови» активісти Гельсінської групи, звільненні від відбування покарань, відновили правозахисну діяльність, яка швидко набувала політичного характеру. 7 липня 1988 року Група трансформувалася в Українську Гельсінську спілку, яка заклала основи першої недержавної політичної партії в Україні.

Отже, діяльність Української Гельсінської групи залишила значний слід в історії розвитку української державності, мала глобальний вплив на формування громадянської правосвідомості українського народу. Сформувавши єдиний загальнонаціональний правозахисний центр, вона зіграла активну роль в консолідації опозиційного руху в Україні, сам факт її існування в майбутньому став пусковим механізмом, який «підірвав» Радянський Союз зсередини. УГГ поклала початок ненасильницькому шляху до здобуття Україною незалежності та сталому розвитку демократії.

Список використаних джерел

1. Історія держави і права України. Курс лекцій / за ред. В. М. Щербатюка. Київ.: Фенікс, 2018. 496 с.

2. Розмова з Миколою Руденком, головою Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод. *Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінських угод*: в 4 т. Т. 1. Особистості / Харківська правозахисна група; Упорядник Є. Ю. Захаров. Харків: Фоліо, 2001. С. 43–49.

3. Секо Я. П. Основні етапи діяльності Української Генсільської групи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Історія*. 2012. Вип. 1. С. 142–149.

Новікова Анастасія Олексіївна,

*курсант навчально-наукового
експертно-криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Кривицький Юрій Віталійович,
завідувач кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Гендерна рівність є одним із ключових принципів демократичного суспільства та важливою складовою соціальної політики сучасної правової держави. Вона охоплює рівність прав, можливостей і доступу до ресурсів для жінок і чоловіків у всіх сферах суспільного життя – від освіти до політики та

ринку праці. Зауважимо, що концепт рівності ґрунтується на фундаментальних положеннях теорії прав людини, викладених зокрема у працях Г. Арендт, Дж. Ролза та А. Сена, які наголошували, що свобода та рівність є взаємопов'язаними і взаємозалежними цінностями демократичної системи [5, с. 74–78; 6, с. 52–55; 7].

В Україні принцип рівності закріплений у ст. ст. 21, 24 Конституції України, які забороняють будь-яку дискримінацію за ознакою статі та гарантують рівність прав і свобод [1]. Державна політика у сфері гендерної рівності реалізується через законодавство, а також комплексні програми та стратегії, що відповідають європейським і міжнародним стандартам, зокрема вимогам CEDAW та Стамбульської конвенції [8].

Розмежування понять стать і гендер є базовим у науковому дискурсі. Як пояснює С. де Бовуар, «жінкою не народжуються – нею стають», підкреслюючи соціальну природу гендерних ролей [9]. Подібні позиції розвивали українські дослідниці Т. Марценюк та О. Плахотнік, які наголошували на тому, що гендер – це система соціальних норм, що формує очікування щодо поведінки чоловіків і жінок [10; 11].

Незважаючи на законодавчі гарантії, фактичний стан рівності в Україні демонструє низку викликів. Дослідження UN Women та Світового банку підтверджують наявність гендерного розриву в оплаті праці, що сягає 18–25% залежно від галузі [12]. У фінансовому секторі жінки декларують менші зарплатні очікування, ніж чоловіки (24 123 грн проти 35 548 грн), але головною проблемою є те, що роботодавці часто керуються стереотипними уявленнями щодо «ненадійності» жінок як працівниць через можливу декретну відпустку або сімейні обов'язки [3]. Ці проблеми докладно описані у працях О. Кісь і М. Маєрчик, які аналізують стійкі гендерні упередження в українському суспільстві [13; 14].

Водночас стереотипи щодо чоловіків також створюють соціальний тиск: очікування бути єдиними годувальниками, не демонструвати емоцій, витримувати підвищене навантаження. Дослідники маскуліності (зокрема Р. Коннелл) наголошують, що такі моделі поведінки негативно впливають як на психологічний стан чоловіків, так і на суспільне сприйняття гендерної рівності в цілому [15].

Суттєвим кроком у формуванні системної державної гендерної політики стало ухвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року [2]. Документ визначає ключові цілі: інтеграцію гендерного підходу в державне управління, посилення інституційної спроможності органів влади, подолання стереотипів та забезпечення недискримінації. Як зазначає Л. Кобеліанська, гендерна інтеграція є фундаментом сучасної політики соціальної справедливості і важливою умовою європейської інтеграції України [16].

Окремою, надзвичайно гострою проблемою є домашнє насильство та насильство за ознакою статі. Для її вирішення уряд ухвалив Державну соціальну програму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року [1]. Науковці

підкреслюють, що ефективність державної політики у цьому напрямі залежить від міжвідомчої взаємодії, підготовки кадрів та належного фінансування спеціалізованих служб підтримки [17, с. 41–45].

Важливим міжнародним етапом стало приєднання України до Стамбульської конвенції, яка встановлює високі стандарти захисту постраждалих від насильства. Документ підкреслює принцип «нульової толерантності» до будь-яких проявів насильства та визначає обов'язки держави щодо його запобігання [8].

Реалізація державних програм передбачає залучення органів влади всіх рівнів, Національної поліції, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, а також громадських організацій та міжнародних партнерів. Комплексність такої співпраці є основою формування безпечного та справедливого суспільства.

Отже, гендерна рівність є не лише цінністю та правом, а й важливою умовою демократичного розвитку держави. Як наголошував Дж. Ролз, рівність можливостей – основа справедливості [6], а як підкреслювала Г. Арендт, знецінення людської гідності руйнує фундамент соціального порядку [5]. Україна, впроваджуючи державні стратегії, міжнародні стандарти та програми підтримки, рухається шляхом до побудови суспільства, де права і можливості не залежать від статі, а гарантуються кожному.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року» від 24 лютого 2021 р. № 145. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки» від 14 вересня 2022 р. № 752-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text>
3. Гендерна рівність як базовий принцип паритетної демократії. URL : <https://studies.in.ua/parytetna-demokratija/3857-genderna-rvnst-yak-bazoviy-princip-paritetnoyi-demokratyi.html>
4. Міністерство соціальної політики України. Гендерна політика. URL : <https://www.msp.gov.ua/about/klyuchovi-napryamy/henderna-polityka>
5. Арендт Г. *Vita activa, або Про активне життя*. Київ : Дух і Літера, 2008. 380 с.
6. Ролз Дж. *Теорія справедливості*. Київ : Основи, 2000. 591 с.
7. Sen A. *Development as Freedom*. Oxford : Oxford University Press, 1999. 366 p.
8. Council of Europe. *Istanbul Convention*.
9. Бовуар С. де. *Друга стаття*. Київ : Основи, 2019. 848 с.
10. Марценюк Т. *Гендер для всіх*. Київ : Критика, 2017. 296 с.

11. Плахотнік О., Міселюк О. Гендерні студії: поняття та підходи. Київ : ФОРМ Кандиба Т. П., 2020. 212 с.
12. UN Women. Gender Pay Gap in Eastern Europe and Central Asia. 2021.
13. Кісь О. Українки в історії: гендерні аспекти. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2010. 240 с.
14. Маєрчик М. Гендерні режими в Україні: історично-культурний аналіз. Київ : Сфера, 2003. 164 с.
15. Connell R. Masculinities. Berkeley : University of California Press, 2005. 324 p.
16. Кобеліанська Л. Гендерний підхід у державній політиці. Київ : Логос, 2019. 180 с.
17. Буроменський М. В., Гнатюк О. В. Протидія домашньому насильству: правові та соціальні підходи. Київ : Алерта, 2020. 112 с.

*Павлик Дмитро Олександрович,
курсант навчально-наукового
експертно-криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
завідувач кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ІНФОРМАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД КРИЗ: ІСТОРИЧНІ УРОКИ ТА ВИКЛИК ДЛЯ ДЕРЖАВИ

Інформаційна стратегія держави в періоди криз виступає ключовим механізмом забезпечення політичної стабільності, суспільної єдності та легітимності державної влади. В умовах стрімкої цифровізації інформація перетворюється на стратегічний ресурс, здатний мобілізувати суспільство, формувати довіру, протидіяти паніці та підтримувати моральний дух громадян. Як слушно зауважує М. Кастельс, комунікаційний простір став критичним компонентом сучасної влади, а інформаційні потоки – основою соціального впливу держави [1, с. 53–74].

Україна перебуває в ситуації, коли інформаційна безпека і стратегічні комунікації стали необхідною умовою національної безпеки. Постійні інформаційно-психологічні операції Російської Федерації, кібератаки та дезінформаційні кампанії формують безпрецедентні загрози, які вимагають системної державної політики у сфері інформаційної безпеки [2, с. 4–7].